

Ders yapan kişide olması gereken özellikler nelerdir, cemaat istifade edemiyor, konu açılmıyorsa, ne yapılmalıdır?..

"Hiç şüphesiz Allah size, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor..."(Nisa, 4/58)

Ebu Hüreyre (radiyallahu anh) anlatıyor:

*"Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdu ki:
"Emanet kaybedilince, kıyameti bekleyin."
"Emanet nasıl kaybolur?" diye sordular.
"İşler ehil olmayanlara teslim edilince." diye cevapladı."*

Ebû Zerr (radiyallâhu anh) anlatıyor:

"Ey Allah'ın Resûlü!" Beni memur ta'yin etmez misin?" dedim. Bu sözüm üzerine, elini omuzuma vurdu ve sonra da:

"Ey Ebû Zerr, sen zayıfsın, memurluk ise bir emanettir. (Hakkını veremediğin takdirde) kıyamet günü rüsvaylık ve pişmanlıktır. Ancak kim onu hakederek alır ve onun sebebiyle üzerine düşen vazifeleri eksiksiz edâ ederse o hâriç" buyurdu."

"Hâtimenin hâtimesi"

"Bir adam müstaid ve kabil olduğu şeyi terk ve ehil olmayan şeye teşebbüs etmek, şariat-ı hilkate büyük bir itaatsizliktir. Zira şanı odur ki, istidadı, san'atta intişar ve tedahül; ve san'atın mekayisine ihtiram ve muhabbet; ve nevamisine temessül ve imtisal, elhasıl, fena fi's-sanat olmaktır. Vazife-i hilkat bu iken, bu yolsuzlukla san'atın suret-i lâıkasını tağyir eder. Ve nevamisini incitir. Ve asıl

---

müstaid olduğu san'ata olan meyliyle, teşebbüs ettiği gayr-ı tabî san'atın suretini çirkin eder. Zira, bilkuvve olan meyil ve bilfiil olan san'atın imtizaçsızlığı için bir keşmekeş olur."

"Bu sırra binaen, pek çok adam meylü'l-ağalık ve meylü'l-âmiriyyet ve meylü't-tefevvukla mütehakkim geçinmek istediğinden, ilmin şanında olan teşvik ve irşad ve nasihat ve lûtfu terk edip, kendi istibdad ve tefevvukuna vesile-i cebir ve tânif eder. İlme hizmete bedel, ilmi istihdam eder. Buna binaen, vezaif ehil olmayanın ellerine geçti. Bahusus medaris bununla indirasa yüz tuttu. Buna çare-i yegâne, daire-i vahidenin hükmünde olan müderrisleri, darülfünun gibi çok devaire tebdil ve tertip etmektir. Tâ, herkes sevk-i insanîsiyle hakkına gitmekle, hikmet-i ezeliyenin emri mânevîsini, meyl-i fitrîsiyle imtisal edip kaide-i taksimü'l-a'mâle tatbik edilsin."(1)

Yukarıda vermiş olduğumuz âyet, hadis, Risalelerden de anlaşılacağı üzere, ehliyet ve liyakat maneviyattan önce gelir.

Bir adam müstaid ve kabil olduğu şeyi terk ve ehil olmayan şeye teşebbüs etmek, **şariat-ı hilkat büyük bir itaatsizliktir. Yani insan iki şeriata uymak ile mükelleftir, birisi** kelam sıfatından gelen ve insanların muamele ve ahlakını tanzim eden **İslam şeriatı**, diğeri ise **kudret** sıfatından gelen **kainat şeriatıdır**. Kainat şeriatının kurallarına itaat ve isyanın karşılığı peşindir, İslam şeriatının kurallarına uymanın karşılığı ise ekseri ahiret hayatındadır.

Üstad'ın **şariat-ı hilkat** dediği kâinat şeriatıdır. Bir insanın kabiliyet ve istidatları da bu şeriat kapsamındadır. Demirin tabiatı ve mizacı sert ve katıdır, yatak ve yorgan imalatında kullanılmaz. Pamuğun mizacı ise yumuşak ve mülayimdir, inşaat temelinde kullanılamaz. Ama demir ve pamuk ehemmiyet noktasından birbirinden geri kalmaz. Bu yüzden demir pamuğa, pamuk da demire büyüklük taslayamaz. Zira her ikisi de kendi konumunda önemli ve kuvvetlidir.

Üstat demirin pamuk, pamuğun da demir işinde istihdam edilmesini yaradılış şeriatına büyük bir itaatsizlik olarak nitelendiriyor. Öyle ise her istidadı kendi kulvarında ve kendi mecrasında kullanmak gerekir. İnsanlara ders okumak, güzel bir şekilde hakikatleri muhabata aktarmak, meselelere vakıf olmak ve vukufiyetli bir şekilde karşıya hitap etmek gibi şeyler, istidat ve kabiliyet isteyen şeylerdir. Bugün iletişim ve retorik (belagat) sanatı, özel bir ilim olarak fakültelerde okutulmaktadır.

Şayet bir cemaat içinde birden çok hatip varsa, teşriki mesai olarak vazifeler tanzim edilmelidir. Zaten mesleğimizde ihlas ve uhuvvet önemli bir esas olmasından dolayı, kamil hatipler başka hatipler ile iyi geçinmek ve enaniyet ve kibir gibi marazlardan

---

uzak kalmak şiarıdır.

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale, Hatimenin Hatimesi.](#)